
Az interkulturális kompetencia mérése

Avagy miből látszik, hogy interkulturálisan kompetens vagyok-e?

Szerkesztette: Lázár Ildikó

Magyar fordítás: Andics Attila, Czene Zsuzsanna, Hős Csilla,
Meszéna Gabriella és Papp Ilona

2012. május

The Pestalozzi Programme
European Wergeland Centre
Intercultural Cities Programme

További ajánlott irodalom:

Council of Europe (2008), White paper on intercultural dialogue: “living together as equals in dignity”

UNESCO (2007), *UNESCO Guidelines on intercultural education*, Paris.

European Commission (2007) on *a European agenda for culture in a globalizing world (Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions)*

Miből látszik, hogy interkulturálisan kompetens vagyok-e?

Évtizedek óta közismert, hogy sokszínű világunkban a békés egymás mellett élés elengedhetetlen feltétele az interkulturális kompetencia. Az utóbbi időben nemzetközi szervezetek sora adott ki olyan oktatáspolitikai dokumentumokat, mint például a *White Paper on Intercultural Dialogue* (2008), amelyek szintén ennek szükségességét fejezték ki egyértelműen. Az interkulturális kompetencia egy olyan kulcskompetencia, amelynek a fejlesztésén mindenkinek dolgoznia kell a fenntartható demokratikus társadalmak kiépítéséhez és megőrzéséhez.

A következő oldalakon található mérési eszköz olyan táblázatokba foglalt állítások gyűjteménye, amely segíteni kíván abban, hogy jobban megértsük és elhelyezzük magunkat sokszínű világunkban. Az interkulturális kompetencia összetevőit – attitűdöket, készségeket és ismereteket – olyan én-állításokkal fejeztük ki, amelyek az összetevők bizonyos aspektusait megfigyelhető viselkedésként írják le. Természetesen az összetevők többféleképpen is összefüggnek egymással, hiszen például a világról és az emberi interakciókról szerzett ismereteink és hozzájuk kapcsolódó attitűdjeink csak a viselkedésünkön, cselekedeteinken keresztül lesznek láthatóak és megfigyelhetőek. Ráadásul a készségfejlesztés és ismereteink bővítése csak akkor növelik interkulturális kompetenciánkat, ha a megfelelő attitűdök kialakultak bennünk ahhoz, hogy akarjuk is alkalmazni a tanultakat. Pontosan az attitűdök fontossága miatt van az, hogy ebben az eszközben az attitűd-összetevőkre vonatkozó állítások nagyobb számban szerepelnek, mint a készségekre vagy az ismeretekre vonatkozó állítások.

Ez a mérési eszköz egy háromnapos Think Tank keretein belül harminc európai tanár, iskolaigazgató és szakértő részvételével és az ő tapasztalataikra, valamint az Európa Tanács és más nemzetközi szervezetek kutatási és projekt-eredményeire alapozva készült el. A munkát az Európa Tanács Pestalozzi Programja, az Intercultural Cities Project és az Európai Wergeland Központ közösen irányította. Az első változatot tizennégy országban ötven tanár és iskolaigazgató tesztelte. A végleges változat az ő részletes véleményüket és kritikai megjegyzéseiket figyelembe véve készült el.

Miből látszik, hogy interkulturálisan kompetens vagyunk-e? A táblázatokba foglalt állítások segítsenek átgondolni azt, hogy mik az erősségeink, illetve milyen területeken kellene még fejlődnünk ahhoz, hogy interkulturálisan kompetensebbek legyünk. Amikor van egy nyugodt félórája, gondolkozzon el azon, hogy a megfigyelhető viselkedésformákat leíró állítások mennyire igazak Önre. Próbáljon meg felidézni olyan szituációkat, amikor Önhöz közel álló vagy éppen ismeretlen, de hovatartozás szerint, szocio-kulturálisan, nyelvileg, vagy esetleg gazdasági helyzetüket tekintve más emberekkel volt együtt. Gondoljon vissza interkulturális helyzetekre, tulajdonképpen bármilyen szituációra, amikor másokkal kellett együtt lennie. Idézza fel, hogyan érezte magát, mit tudott, mit tett, és emlékei alapján jelölje meg a megfelelő rubrikát az állítások mellett. Használhatja ezt az eszközt egyedül vagy másokkal együtt is önértékelésre, illetve egymás értékelésére. Amikor kitöltötte, hasznos lesz elgondolkodni a válaszain, és azon, hogy min kellene változtasson még. Időről időre valószínűleg érdemes újra elölvenni és átolvasni az interkulturális kompetencia összetevőit, vagy legalábbis bizonyos állításokat, és megvizsgálni, hogy mi fejlődött.

Reméljük, hogy ez az eszköz egy izgalmas és hasznos tanulási folyamathoz fog hozzájárulni!

Attitűdök

1 – soha, 2 – ritkán, 3 – időnként, 4 – gyakran, 5 - mindig	1	2	3	4	5
1. Tisztelet					
<i>Tisztelettel fordulok a másikhöz, s benne a velem egyenértékű embertársamat látom.</i>					
<i>Teret adok másoknak, hogy kifejezhessék magukat: meghallgatom érveiket és reagálok rájuk.</i>					
<i>Nem ítélek első benyomások alapján.</i>					

2. A többértelműség tolerálása					
<i>Hajlandó vagyok értékeimet és szabályaimat ideiglenesen félretenni.</i>					
<i>Türelmet tanúsítok, amikor valami ismeretlennel, idegenszerűvel találkozom.</i>					
<i>Akkor is képes vagyok pozitív interakcióra, ha nem ismerem biztosan a másik gondolatait, érzéseit.</i>					
<i>Kifejezem, hogy tudatában vagyok annak, hogy gondolkodásmódomat és viselkedésemet egy adott értékrend és szabályrendszer befolyásolja.</i>					

3. Nyitottság és kíváncsiság					
<i>Barátságos érdeklődést mutatok az emberek és dolgok iránt, melyekkel találkozom. (Bertrand Russel nyomán)</i>					
<i>Kihasználom a lehetőségeket, hogy új embereket ismerjek meg.</i>					
<i>Megkérdezek másokat arról, mit gondolnak és tesznek.</i>					

4. Empátia					
<i>Odafigyelek mások érzéseire.</i>					
<i>Kimutatom azt, hogy átérzem, hogy mások hogyan érezhetnek.</i>					

5. Önismeret					
<i>Képes vagyok beszélni erősségeimről és hiányosságaimról.</i>					
<i>Elfogadom a tényt, hogy követhetek el hibákat.</i>					
<i>A hibáimért vállalom a felelősséget.</i>					
<i>Amikor szükségem van rá, segítséget kérek.</i>					
<i>Ha szükséges, akkor viselkedésemmel alkalmazkodom az adott helyzethez.</i>					

6. A kritikus gondolkodáshoz és a kritika elfogadásához szükséges magabiztosság					
<i>Jelzem, hogy merek nem egyetérteni másokkal.</i>					
<i>Alternatív látásmódokat vagy viselkedésformákat javaslok.</i>					
<i>Elfogadom, ha megkérdőjelezzék véleményemet.</i>					

Készségek

1 – soha, 2 – ritkán, 3 – időnként, 4 – gyakran, 5 - mindig	1	2	3	4	5
1. Interakció					
<i>Figyelmesen meghallgatom az embereket.</i>					
<i>Mindent megteszek, hogy mondanivalómat szándékaimnak megfelelően értsék.</i>					
<i>Bátorítok másokat, hogy adjanak hangot véleményüknek és igényeiknek.</i>					
<i>Pozitívan reagálok az érzelmi megnyilvánulásokra.</i>					
<i>Nyitott vagyok közösen megfogalmazott elvárások és szükségletek meghatározására.</i>					

2. A nézőpont sokoldalúsága					
<i>Változatos forrásokból szerzem az információimat.</i>					
<i>Gondolataimat és cselekedeteimet más nézőpontokat is figyelembe véve elemzem.</i>					
<i>Nézőpontomat részben annak ellentmondó, részben azt kiegészítő véleményekre támaszkodva fejtem ki.</i>					
<i>Használok a fantáziám a különböző nézőpontok felsorakoztatására.</i>					

1 – soha, 2 – ritkán, 3 – időnként, 4 – gyakran, 5 - mindig	1	2	3	4	5
3. Kritikus gondolkodás					
<i>Az általam képviselt értelmezés létjogosultságának bizonyítására felhasználok minden rendelkezésre álló információt és használom analitikus készségem.</i>					
<i>Kritikusan szemlélek minden mások által ajánlott értelmezést; beleértve ebbe a hatalommal bíró embereknek vagy forrásoknak tulajdoníthatóakat is.</i>					
<i>Rámutatok az emberek cselekedeteinek és elképzeléseinek többféle lehetséges magyarázatára.</i>					
<i>Érthető és világos érvekkel magyarázom el gondolataimat és döntéseimet.</i>					

4. Problémamegoldás és együttműködés					
<i>Rámutatok azokra a problémákra, amelyek megoldásra várnak.</i>					
<i>Különböző nézőpontokra világítok rá a megoldandó problémákkal kapcsolatban.</i>					
<i>Kezdeményezem a felmerülő problémák megoldását.</i>					
<i>Támogatom mások problémamegoldásra irányuló erőfeszítéseit.</i>					
<i>Aktívan együttműködöm a többi érintettel a problémák megoldása érdekében.</i>					
<i>Arra törekszem, hogy senki ne érezze magát kényelmetlenül a problémák közös megoldása során.</i>					

5. A fejlődés lehetősége					
<i>Keresem az új dolgokat és szituációkat.</i>					
<i>Elemzem saját indítékaimat, szükségleteimet és céljaimat, és véleményt alkotok róluk.</i>					
<i>Véleményem alakulása befolyásolja azt, hogy miképpen intézem dolgaimat.</i>					

Ismeretek

1 – soha, 2 – ritkán, 3 – időnként, 4 – gyakran, 5 - mindig	1	2	3	4	5
1. Kommunikációval kapcsolatos ismeretek					
<i>A verbális és a nonverbális üzenetekre egyaránt odafigyelek.</i>					
<i>Tudom, hogy a szavak és a testbeszéd jelentése helyzettől függően változhat.</i>					
<i>A félreértések elkerülése végett, ha szükségesnek érzem, tisztázom a szavak, mondatok vagy nonverbális üzenetek jelentését.</i>					
<i>A kommunikációs helyzetekben számolok a hatalmi alá-fölérendeltség hatásával.</i>					
<i>Kifejezésre jutattam, hogy értem, hogy az interakció különböző formáinak mások a céljai és szabályai.</i>					

2. A társadalmi szokásokkal és mindennapi gyakorlattal kapcsolatos ismeretek					
<i>Tudom, hogy az emberek eltérően gondolkodnak, viselkednek, éreznek.</i>					
<i>Igyekszem megismerni a különbözőségek mögött rejlő okokat.</i>					

3. A társadalmi-politikai színtér szereplőivel (egyénekkel és intézményekkel) kapcsolatos ismeretek					
<i>Tudatában vagyok annak, hogy a társadalom sokszínűségének politikai és szociális vetületei is vannak.</i>					
<i>Felvilágosításért vagy támogatásért az adott kérdésben illetékes szociális, kulturális vagy politikai intézményhez fordulok.</i>					
<i>Probléma esetén tisztában vagyok azzal, hogy melyik társadalmi szervezethez vagy politikai csoportosuláshoz fordulhatok segítségért.</i>					

4. Világszemléleti-világnézeti ismeretek					
<i>Tudom, hogy a spirituális és egzisztenciális kérdések az élet fontos részét képezik.</i>					
<i>Figyelembe veszem a világszemléleti-világnézeti különbségeket.</i>					
<i>Tudatosan törekszem arra, hogy az enyémtől eltérő világszemléleti-világnézeti felfogásokat megismerjem.</i>					
<i>Tisztában vagyok azzal, hogy az emberek ideológiája, világnézete változhat.</i>					
<i>Tudatában vagyok annak, hogy az ideológia befolyásolja, de nem határolja be egy személy vagy csoport önazonosságát.</i>					